

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK

JMÉNEM REPUBLIKY

Městský soud v Praze rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Hany Veberové a soudkyň Mgr. Ivety Postulkové a JUDr. Jitky Hroudové ve věci

žalobce: **J. V.**
zastoupen advokátem JUDr. Milošem Slabým
se sídlem Nádražní 381/9, Mohelnice

proti
žalovanému: **Ministerstvo spravedlnosti ČR**
sídlem Vyšehradská 16, Praha 2

o žalobě proti rozhodnutí žalovaného ze dne 25. 6. 2018, č.j. MSP-365/2014-ODSK-OTC/40

takto:

- I. Žaloba s e z a m í t á.
- II. Žádný z účastníků n e m á právo na náhradu nákladů řízení

Odůvodnění:

Žaloba

1. Žalobce se žalobou, podanou u Městského soudu v Praze, domáhal přezkoumání a zrušení rozhodnutí žalovaného správního orgánu ze dne 25. 6. 2018, č.j. MSP-365/2014-ODSK-OTC/40 (dále jen „napadené rozhodnutí“), kterým bylo zrušeno předchozí rozhodnutí ze dne 26. 5. 2016, č.j. MSP-365/2014-ODSK-OTC/37 (dále též „původní rozhodnutí“) a zamítnuta žádost žalobce o poskytnutí peněžité pomoci oběti trestného činu.
2. Žalobce v žalobě uvedl, že dne 17. 5. 2014 na něm J. P. spáchal trestný čin ublížení na zdraví. Shodně s napadeným rozhodnutím shrnul, v čem spočívala těžká újma na zdraví, kterou utrpěl. V důsledku způsobené těžké újmy na zdraví se žalobce stal práce neschopným, měl vyživovací povinnosti vůči dvěma nezletilým dětem a vlivem těchto okolností se dostal do tíživé finanční situace. S ohledem na možné delší soudní řízení, podal dne 19. 11. 2014 k žalovanému žádost o pomoc oběti trestného činu. Žalovaný byl ve věci dlouhou dobu nečinný. Dne 4. 2. 2015 žalobce podal první žádost o učinění kroků k odstranění nečinnosti žalovaného, na tu nadřízený orgán nereagoval. Až 3. 11. 2015 vydal žalovaný rozhodnutí, kterým se řízení o žádosti přerušilo. Dne 4. 11. 2015 bylo pravomocně skončeno trestní řízení. Jelikož ani po pravomocném skončení řízení nebylo rozhodnuto žalovaným o žádosti, podal žalobce 12. 1. 2016 žádost o pokračování v řízení a dne 25. 4. 2016 opětovnou žádost o odstranění nečinnosti žalovaného. Až 26. 5. 2016 rozhodl žalovaný o žádosti tak, že žalobci přiznal odškodnění ve výši 90.765 Kč, které fakticky obdržel dne 3. 6. 2016. Soudem přiznanou náhradu škody způsobenou trestným činem žalobce od odsouzeného vymohl prostřednictvím exekuce dne 30. 6. 2016.
3. Žalobce namítl, že byl napadeným rozhodnutím přímo zkrácen na svých veřejných subjektivních právech. Žalobce dovodil, že jako oběti trestného činu mu ze zákona o obětech TČ plyne vůči státu veřejné subjektivní právo na odškodné. Pokud splnil v zákoně uvedené podmínky, mohl být považován za oběť trestného činu a náležel mu tak nárok na odškodnění od státu, jelikož ten nebyl schopen preventivně zajistit, aby k trestnému činu nedošlo. Podle § 24 odst. 1 písm. b), odst. 3 písm. i) zákona o obětech TČ byl žalobce oprávněným žadatelem. Také výše odškodného, o kterou žádal, byla v souladu s § 28 odst. 1 písm. b) zákona o obětech TČ. Peněžitou pomoc proto od žalovaného obdržel po právu, jelikož na ni měl nárok, a to nárok veřejnoprávní. Své tvrzení žalobce opřel o § 33 zákona o obětech TČ, dle kterého je účelem nové právní úpravy (na rozdíl od zákona č. 209/1997 Sb.) přechod nároku na náhradu škody na stát tak, aby oběť již nemusela peněžitou pomoc vracet.
4. Žalobce namítal, že žalovaný vyložil zákon neoprávněně retroaktivně. Kompetence žalovaného vydat nové rozhodnutí při nesplnění povinností oběti dle § 31 odst. 5 zákona o obětech TČ byla do zákona inkorporována novelou č. 56/2017 Sb., která nabyla účinnosti až 1. 4. 2017. Do té doby neměl žalovaný pravomoc vydat ve věci nové rozhodnutí. Novela zákona o obětech TČ nestanoví, že by se pravomoc vydat nové rozhodnutí vztahovala na rozhodnutí vydaná před účinností novely. Žalovaný vydáním napadeného rozhodnutí jednal ultra vires, porušil základní ústavní princip enumerativnosti veřejnoprávních pretenzí a zákazu retroaktivity.

5. Žalobce dále namítal, že měl-li by soud za to, že žalovaný měl pravomoc vydat nové rozhodnutí, nebyly pro vydání rozhodnutí splněny podmínky. Ustanovení § 30 odst. 6 zákona o obětech TČ totiž s odkazem na § 31 odst. 5 zákona o obětech TČ uvádí, že nové rozhodnutí může ministerstvo vydat, pokud vyjde dodatečně najevo, že nebyly splněny podmínky pro poskytnutí peněžité pomoci. Žalovaný za takovou podmínku patrně považuje to, že škoda nebyla plně nahrazena (§ 25 odst. 5 ZOTČ). Dle žalobce může ministerstvo zkoumat takovou podmínku pouze k okamžiku rozhodování (jak plyne ze správního řádu) a ne až po vydání rozhodnutí. Byla-li tedy škoda způsobená trestným činem odsouzeným nahrazena až po vydání rozhodnutí žalovaného, v okamžiku rozhodování žalovaného byly splněny všechny podmínky pro přiznání peněžité pomoci, a to dokonce i ta, že odsouzený do té doby nenahradil ničeho.
6. Dle žalobce na jeho straně nemohlo dojít ke vzniku bezdůvodného obohacení. Z dikce § 23 odst. 1 zákona o obětech TČ a také ze skutečnosti, že o nároku je rozhodováno ve správním řízení a následně je přezkum vložen do rukou správních soudů, žalobce dovozuje, že nárok na peněžitou pomoc obětí trestného činu je nárokem veřejnoprávním. Naproti tomu, nárok na náhradu škody poškozeného vůči odsouzenému je nárokem soukromoprávním, o němž případně rozhodují soudy v občanském soudním řízení (a trestní soudy v adhezním řízení). Jelikož se tedy jedná o dva různé nároky vůči dvěma různým subjektům, nejsou splněny podmínky vzniku bezdůvodného obohacení. Žalobce dále odkázal na zásadu dobrých mravů.

Vyjádření žalovaného

7. Žalovaný ve svém vyjádření uvedl, že dne 22. 6. 2018 bylo ve věci žádosti žalobce o poskytnutí peněžité pomoci podle zákona o obětech TČ zahájeno řízení z moci úřední, neboť v rámci vyřizování pohledávkové agendy podle ust. § 33 zákona o obětech TČ bylo zjištěno, že ačkoliv vyhovující rozhodnutí o přiznání peněžité pomoci žalobci bylo vydáno dne 26. 5. 2016, již ke dni 19. 5. 2016 byla ukončena exekuce, v jejímž rámci žalobce vymohl na pachateli J. P. částku 486.145 Kč (žadatel však nesplnil svoji informační povinnost stanovenou v ust. § 31 odst. 5 zákona o obětech TČ a tuto skutečnost ministerstvu spravedlnosti neoznámil). V době rozhodování o žádosti tak chyběla podmínka zhoršení sociální situace žadatele v důsledku spáchaného trestného činu, neboť veškerá škoda způsobená trestným činem byla poškozenému pachatelem uhrazena. Žalobci se dostalo plné úhrady způsobené škody od pachatele trestného činu ještě před vydáním původního správního rozhodnutí č.j. MSP-365/2014-ODSKOTC/37, přičemž žalobce nesplnil svou informační povinnost a tuto skutečnost správnímu orgánu nesdělil, ačkoliv mu to ukládá zákon o obětech TČ ve svém § 31 odst. 5.
8. Žalovaný uvedl, že z důvodu neexistence přechodných ustanovení a z dikce ust. § 30 odst. 6 zákona o obětech TČ „vyjde-li dodatečně najevo“, lze usuzovat, že podmínky pro splnění předpokladů pro přiznání peněžité pomoci lze zkoumat zpětně bez časového omezení. Nové řízení bylo zahájeno dne 22. 6. 2018 a v tomto žalovaný postupoval dle zákonů platných a účinných v době rozhodování. Podstatou projednávané věci je skutečnost, že žalobce nesplnil informační povinnost, kterou mu ukládal zákon o obětech trestných činů účinný v době podání žádosti, tak zákon o obětech trestných činů účinný v době rozhodování v novém řízení.

9. S tvrzením žalobce, že pro vydání nového rozhodnutí nebyly splněny podmínky, protože škoda byla žalobci nahrazena až 30. 6. 2016, tj. po vydání rozhodnutí, se žalovaný neztotožňuje. Dne 23. 5. 2016 bylo vydáno usnesení soudního exekutora L. J., č.j. 203 Ex 08587/16-24, o zrušení exekučních příkazů č.j. 203 Ex 08587/1-19 a č.j. 203 Ex 08587/16-21, z důvodu, že účelu exekuce bylo dosaženo tím, že pohledávka a náklady exekuce byly vymoženy ke dni 19. 5. 2016, tj. před vydáním rozhodnutí žalovaného ze dne 26. 5. 2016. Podmínky pro poskytnutí peněžité pomoci tak nebyly ke dni 26. 5. 2016 splněny, neboť v této době již byla škoda pachatelem plně nahrazena. Žalovaný v době vydání původního rozhodnutí vycházel z jemu dostupných informací a žádosti o peněžitou pomoc obětem trestných činů žalobce vyhověl. Je tedy zjevné, že podmínky pro vydání nového rozhodnutí dle ust. § 30 odst. 6 zákona o obětech TČ s odkazem na ust. § 31 odst. 5 zákona o obětech TČ, byly v daném případě splněny.
10. K námitce žalobce, že se jedná o veřejnoprávní nárok, žalovaný uvedl, že účelem peněžité pomoci pro oběti uvedené v § 24 odst. 1 písm. a) až c) zákona o obětech TČ je překlenutí zhoršené sociální situace způsobené obětí trestným činem. Sekundárním účelem peněžité pomoci, zákonem výslovně neuvedeným, je alespoň částečná náhrada újmy, nejedná se však o odškodnění v pravém slova smyslu. Peněžitá pomoc je dávka sui generis blížící se svou povahou k dávce sociální, jenž má sloužit k překlenutí zhoršené sociální situace oběti, v důsledku spáchaného trestného činu. Dle ust. § 25 odst. 2 zákona o obětech TČ se peněžitá pomoc poskytne, pokud nemajetková újma, škoda na zdraví nebo škoda vzniklá v důsledku smrti způsobené trestným činem nebyla plně nahrazena, jedná se o vyjádření principu subsidiarity peněžité pomoci. Způsobenou újmu by měl především uhradit pachatel, až v případě, kdy to nebude možné, nastoupí stát a za zákonem stanovených podmínek peněžitou pomoc oběti poskytne. Předmětem nároku oběti na peněžitou pomoc i nároku na náhradu škody poškozeného vůči odsouzenému je újma způsobená pachatelem trestného činu oběti. Nejedná se tak o dva rozdílné nároky, ale o jeden nárok oběti na náhradu škody, který v případě, že dojde k poskytnutí peněžité pomoci ze strany státu, přechází na stát a tento je nadále oprávněn vymáhat náhradu škody přiznanou v adhézním řízení, popř. civilním řízení, po pachateli trestného činu.
11. K délce vyřizování žádosti žalovaný uvedl, že poukazem na nepřiměřenou délku správního řízení nemůže žalobce ospravedlnit skutečnost, že v současné době neoprávněně drží částku 90.765 Kč, neboť i v případě, že by správní orgán byl ve svém rozhodování rychlejší a vydal rozhodnutí před tím, než žalobce přistoupil k exekučnímu vymáhání soudem přiznané náhrady škody ve výši 486.145 Kč, přešel by dle § 33 zákona o obětech TČ nárok v poskytnuté výši na stát a žalobci by tak svědčilo právo na exekuční vymáhání pouze částky 395.380 Kč (tj. částky přiznané pravomocným rozsudkem trestního soudu ponížené o výši poskytnuté peněžité pomoci).

Replika žalobce a žalovaného

12. Žalobce v replice uvedl, že o žádosti rozhodl žalovaný dne 26. 5. 2016. V okamžiku vydání rozhodnutí žalobce disponoval znalostí toho, že soudní exekutor vydal usnesení o zrušení exekučních příkazů, které zmiňuje žalovaný, a tuto znalost nabyt dne 25. 5. 2016, kdy mu bylo usnesení doručeno. Z uvedeného usnesení se dozvěděl pouze to, že soudní exekutor zrušil exekuční příkazy proto, že 19. 5. 2016 bylo dosaženo účelu exekuce. Samotné usnesení však nelze ztotožňovat s náhradou škody poškozenému pachatelem, když ani dne

19. 5. 2016, ani dne 25. 5. 2016 škodu pachatel nenahradil. Tu nahradil až dne 30. 6. 2016, kdy žalobce obdržel finanční prostředky, které představovaly uspokojení nároku na náhradu škody vůči pachateli. Do 30. 6. 2016 byl pouze informován, že soudní exekutor nárok vymohl, avšak finanční prostředky z tohoto nároku plynoucího, měl až do 30. 6. 2016 k dispozici soudní exekutor a ne žalobce. Žalobce tedy nemohl splnit svou informační povinnost vůči žalovanému, jelikož ji do 30. 6. 2016 neměl. Pokud by měl soud za to, že mu informační povinnost vznikla dne 25. 5. 2016, kdy se dozvěděl o usnesení soudního exekutora, pak žalobce tvrdí, že ke splnění této povinnosti zákon ukládal lhůtu „bezodkladně“. Takto stanovenou lhůtu nelze vykládat jako „v ten samý den“. Pakliže tedy informační povinnost vznikla 25. 5. 2016, nebyl žalobce objektivně schopen ji do vydání rozhodnutí žalovaného (dne 26. 5.) splnit.

13. Žalobce zdůraznil, že v době, kdy bylo žalovaným o žádosti rozhodováno, neexistovala za nesplnění informační povinnosti podle zákona o obětech TČ žádná sankce. Žalobce měl tedy za to, že mu žádný negativní následek nehrozí. Legitimně očekával, že pokud mu pachatel nenahradil škodu do vydání rozhodnutí žalovaným, ale až následně, nemusí o tom žalovaného informovat, když nedisponoval žádnou kompetencí učinit jakýkoliv další úkon po vydání rozhodnutí. Odškodnění od žalovaného považuje žalobce za nástroj k překlenutí zhoršené sociální situace, tak odškodnění za to, že stát nedokázal spáchání trestného činu předejít.
14. Žalovaný v reakci na repliku žalobce poukázal na to, že zákon povinnost informovat o rozhodných skutečnostech obsahoval již před novelou, provedenou zákonem č. 56/2017 Sb., zdůraznil charakter dávky s tím, že v případě přijetí pomoci od státu a plnění od pachatele dochází k neoprávněnému obohacení.

Obsah spisu

15. Městský soud v Praze přezkoumal na základě žaloby napadené rozhodnutí z hlediska námitek v žalobě uvedených, neboť jejich rozsahem je soud vázán, při přezkoumání vycházel ze skutkového a právního stavu, který tu byl v době vydání žalobou napadeného rozhodnutí (§ 75 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů - dále jen „s.ř.s.“). Podle § 51 odst. 1 s.ř.s. rozhodl soud bez jednání, kdy oba účastníci s tímto postupem vyslovili souhlas. Soud neprovedl žádné důkazy, jelikož dokazování považuje v dané věci za nadbytečné.
16. Z obsahu spisového materiálu vyplývá, že dne 21. 11. 2014 podal žalobce u žalovaného žádost o pomoc oběti trestného činu, ve které popsal těžkou újmu na zdraví, která mu byla způsobena trestným činem J. P., svou současnou finanční situaci a žádal o poskytnutí peněžité pomoci v částce 90.765 Kč. Vyrozměním Ministerstva spravedlnosti ze dne 10. 2. 2015, č.j. MSP-365/2014-ODSK-OTC/5 byl žalobce vyrozuměn o zahájení řízení o žádosti a vyzván k jejímu doplnění. Žádostí ze dne 10. 2. 2015 žalovaný požádal Krajské ředitelství policie Olomouckého kraje o zapůjčení spisu č.j. KRPM-68331/TČ-2014-140573-507.
17. Dne 6. 2. 2015 byla žalovanému doručena urgence žalobce, ve které žádal urychlené posouzení jeho žádosti z důvodu finanční nouze. Dne 11. 2. 2015 bylo žalovanému policií sděleno, že vyšetřovací spis byl vyhotoven pouze v jednom vyhotovení a v elektronické kopii, kdy originál spisu se nachází po podání obžaloby u Okresního soudu v Olomouci. Dne 20. 2. 2015 požádal žalovaný Okresní soud v Olomouci o zapůjčené spisového

materiálu. Dne 24. 2. 2015 sdělil Okresní soud v Olomouci žalovanému, že spis nelze zapůjčit, neboť na 11. 3. 2015 bylo nařízeno hlavní líčení. Přípisem doručeným žalovanému dne 15. 4. 2015 se žalobce vzdal práva účasti na dokazování a doplnil žádost o požadované dokumenty. Dne 27. 4. 2015 byl žalovanému Okresním soudem v Olomouci zapůjčen spis sp. zn. 6T 274/2014. Dne 9. 9. 2015 žalovaný vyhotovil žádost k Okresnímu soudu v Olomouci o zaslání rozsudku v dané věci, který byl zaslán 11. 9. 2015 se sdělením, že dosud nenabyl právní moci. Usnesením ze dne 3. 11. 2015, č.j. MSP-365/2014-ODSKOTC/27 bylo řízení o žádosti žalobce přerušeno do pravomocného skončení trestního řízení.

18. Dne 15. 1. 2016 byl žalovanému doručen návrh žalobce na pokračování v řízení, ke kterému přiložil pravomocné rozhodnutí odvolacího soudu. Dne 22. 2. 2016 bylo žalovaným provedeno dokazování mimo ústní jednání a žalobci bylo dne 24. 2. 2016, spolu s oznámením o pokračování v řízení, zasláno oznámení o ukončení dokazování s poučením o možnosti seznámit se s podklady pro vydání rozhodnutí. Následně bylo dne 26. 5. 2016 vydáno rozhodnutí Ministerstva spravedlnosti č.j. MSP-365/2014-ODSK-OTČ/37, jímž byla žalobci přiznána peněžitá pomoc ve výši 90.765 Kč.
19. Přípisem žalovaného ze dne 15. 1. 2018, č.j. MSP-187/2016-ODSK-POH/3 bylo J. P. sděleno, že dluží pohledávku ve výši 90.765 Kč. J. P. dopisem doručeným žalovanému dne 23. 1. 2018 sdělil, že dne 19. 5. 2016 zaplatil již exekutorovi. Dne 16. 3. 2018 žalovaný požádal L. J., soudního exekutora, o zapůjčení spisu pod sp.zn. 203 Ex 08587/16. Z usnesení soudního exekutora L. J. ze dne 23. 5. 2016, č.j. 203 Ex 08587/16-23 soud zjistil, že tímto usnesením byl zrušen exekuční příkaz, a v odůvodnění je uvedeno, že dne 19. 5. 2016 bylo dosaženo účelu exekuce tím, že byla pohledávka i náklady exekuce vymoženy. Z usnesení soudního exekutora L. J. ze dne 23. 5. 2016, č.j. 203 Ex 08587/16-24 soud zjistil, že tímto usnesením byly zrušeny exekuční příkazy, a v odůvodnění je uvedeno, že dne 19. 5. 2016 bylo dosaženo účelu exekuce tím, že byla pohledávka i náklady exekuce vymoženy.
20. Přípisem ze dne 5. 4. 2018 vyzval žalovaný žalobce k dobrovolnému vrácení poskytnuté částky ve výši 90.765 Kč. Dne 17. 5. 2018 byla žalovanému doručena žádost žalobce o splátkový kalendář s výší splátek 1.500 Kč měsíčně.
21. Dne 20. 6. 2018 žalovaný vydal vyrozumění o zahájení řízení z moci úřední, kdy v souladu s § 30 odst. 6 zákon o obětech TČ ve spojení s § 101 písm. e) spr.ř. zahájil z moci úřední nové řízení ve věci žádosti žalobce o poskytnutí peněžitě pomoci. Ve vyrozumění bylo uvedeno, že správním orgánem bude vydáno nové rozhodnutí dle § 30 odst. 6 zákona o obětech TČ, kdy ministerstvo může vydat nové rozhodnutí ve věci, vyjde-li dodatečně najevo, že nebyly splněny podmínky pro poskytnutí peněžitě pomoci, nebo podmínky pro její poskytnutí v přiznané výši, zejména nesplnil-li žadatel informační povinnost podle § 31 odst. 5 zákona o obětech TČ.
22. Posléze byly vydáno napadené rozhodnutí, ve kterém žalovaný konstatoval, že žalobce byl 17. 5. 2014 fyzicky napaden J. P., a utrpěl zlomeninu dolního konce pravé lýtkové kosti s posunem úlomků do strany a roztržením vazů holenní a lýtkovou kostí v hlezenním kloubu, zlomeninu zadní strany holenní kosti, roztržení sletového valu mezi vnitřním kotníkem a kostí nártu, které si vyžádalo bezprostřední operativní léčbu a následnou hospitalizaci do 23. 5. 2014, od 3. 6. 2014 do 2. 7. 2014 byl v domácím léčení, byl nadále významně omezen v mobilitě a nebyl zcela soběstačný. Dne 10. 7. 2014 zahájil žalobce rehabilitaci s možností postupného zatěžování zraněné nohy, která trvala nejméně

do konce roku 2014. Pracovní neschopnost žalobce trvala od 17. 5. 2014 do 6. 3. 2015. J. P. byl rozsudkem Okresního soudu v Olomouci ze dne 29. 6. 2015, č.j. 6 T 274/2014-230 uznán vinným z uvedeného skutku a byla mu uložena povinnost zaplatit žalobci na náhradu škody částku ve výši 486.145 Kč. Dále uvedl, že dne 26. 5. 2016 bylo Ministerstvem spravedlnosti vydáno původní rozhodnutí č.j. MSP-365/2014-ODSK-OTC/37, jímž byla dle § 24 odst. 1 písm. b) a § 28 odst. 1 písm. b) zákona č. 45/2013 Sb., o obětech trestných činů a o změně některých zákonů (zákon o obětech trestných činů), ve znění účinném do 31. 3. 2017 (dále jen „zákon o obětech TČ“) přiznána žalobci peněžité pomoci ve výši 90.765 Kč. Toto rozhodnutí nabylo právní moci dne 31. 5. 2016. Podle § 33 zákona o obětech TČ přechází poskytnutím peněžité pomoci nárok oběti na náhradu škody nebo nemajetkové újmy vůči pachateli na stát, a to v rozsahu poskytnuté peněžité pomoci. Správní orgán proto činil právní kroky k vymožení pohledávky na náhradu škody ve výši 90.765 Kč po pachateli trestného činu. V rámci vymáhání zjistil, že dne 21. 3. 2016 byla proti panu P. nařízena exekuce k uspokojení pohledávky žalobce ve výši 486.145 Kč. Předmětná exekuce byla vedena soudním exekutorem L. J., exekutorský úřad Přerov, pod sp.zn. 203 EX 08587/16 a dne 23. 5. 2016 bylo vydáno usnesení o zrušení exekučních příkazů, neboť dne 19. 5. 2016 bylo dosaženo účelu exekuce tím, že byla pohledávka vymožena. S ohledem na skutečnost, že žalobci se dostalo plné úhrady způsobené škody od pachatele trestného činu ještě před vydáním původního správního rozhodnutí č.j. MSP-365/2014-ODSK-OTC/37, přičemž žalobce nesplnil svou informační povinnost a tuto skutečnost správnímu orgánu nesdělil, bylo s poukazem na § 30 odst. 6 zákona o obětech TČ ve znění účinném od 1. 4. 2017 a ust. § 101 písm. e) zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „spr.ř.“) zahájeno z moci úřední nové řízení ve věci. Dle § 25 odst. 2 zákona o obětech TČ se peněžité pomoci poskytne, pokud nemajetková újma, škoda na zdraví nebo škoda vzniklá v důsledku smrti způsobené trestným činem nebyla plně uhrazena. Dle § 28 odst. 1 písm. b) zákona o obětech TČ se peněžité pomoci poskytne na žádost oběti v paušální částce nebo ve výši, která představuje oběti prokázanou ztrátu na výdělku a prokázané náklady spojené s léčením, snížené o součet všech částek, které oběť z titulu náhrady škody již obdržela. S ohledem na skutečnost, že žalobci byla ze strany pachatele ke dni 19. 5. 2016 uhrazena veškerá škoda, která mu byla trestným činem způsobena, bylo rozhodnuto o zrušení původního rozhodnutí a o zamítnutí žádosti pro nesplnění podmínky stanovené v ust. § 25 odst. 2 zákona o obětech TČ.

Posouzení věci soudem

23. Městský soud v Praze přezkoumal na základě žaloby napadené rozhodnutí z hlediska námitek v žalobě uvedených, neboť jejich rozsahem je soud vázán, při přezkoumání vycházel ze skutkového a právního stavu, který tu byl v době vydání žalobou napadeného rozhodnutí (§ 75 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů - dále jen „s.ř.s.“). Podle § 51 odst. 1 s.ř.s. rozhodl soud bez jednání, kdy oba účastníci s tímto postupem vyslovili souhlas.
24. Dle § 25 odst. 2 zákona o obětech TČ se peněžité pomoci poskytne, pokud nemajetková újma, škoda na zdraví nebo škoda vzniklá v důsledku smrti způsobené trestným činem nebyla plně nahrazena.

25. Dle § 28 odst. 1 písm. b) zákona o obětech TČ se peněžitá pomoc poskytne na žádost oběti uvedené v § 24 odst. 1 písm. b) v paušální částce 50 000 Kč nebo ve výši, která představuje oběti prokázanou ztrátu na výděлку a prokázané náklady spojené s léčením, snížené o součet všech částek, které oběť z titulu náhrady škody již obdržela; peněžitá pomoc nesmí přesáhnout ve svém součtu částku 200 000 Kč.
26. Dle § 31 odst. 5 zákona o obětech TČ ve znění účinném do 31. 3. 2017 změní-li se po podání žádosti o poskytnutí peněžitě pomoci okolnosti, které mají vliv na posouzení žádosti o poskytnutí peněžitě pomoci a stanovení její výše, zejména dojde-li pouze k částečné náhradě škody nebo nemajetkové újmy, je žadatel povinen na tyto okolnosti ministerstvo bezodkladně upozornit.
27. Dle § 33 zákona o obětech TČ ve znění účinném do 31. 3. 2017 poskytnutím peněžitě pomoci oběti přechází nárok oběti na náhradu škody nebo nemajetkové újmy vůči pachateli na stát, a to v rozsahu poskytnuté peněžitě pomoci.
28. Dle § 30 odst. 6 zákona o obětech TČ ve znění účinném od 1. 4. 2017 ministerstvo může vydat nové rozhodnutí ve věci, vyjde-li dodatečně najevo, že nebyly splněny podmínky pro poskytnutí peněžitě pomoci, nebo podmínky pro její poskytnutí v přiznané výši, zejména nesplnil-li žadatel informační povinnost podle § 31 odst. 5. Vydáním nového rozhodnutí se původní rozhodnutí ruší.
29. Žalobce v podané žalobě namítal, že jako oběti trestného činu mu ze zákona plyne vůči státu veřejné subjektivní právo na odškodnění, peněžitou pomoc od státu obdržel po právu, jde o nárok veřejnoprávní, což podporuje také ustanovení § 33 zákona o obětech trestného činu, podle kterého je účelem nové právní úpravy, na rozdíl od zákona č. 209/1997 Sb. přechod nároku na náhrady škody na stát, aby oběť již nemusela peněžitou pomoc vracet. Tuto námitku neshledal soud důvodnou.
30. Právo na peněžitou pomoc je jedním z práv, které zákon o obětech trestného činu takovýmto obětem přiznává. Zákon pojem „peněžitá pomoc“ nedefinuje, ze samotného obsahu slova „pomoc“ vyplývá, že jde o dávku, která má oběti trestného činu pomoci překlenout nepříznivou situaci, která nastala v důsledku spáchání trestného činu. Jde o dávku, která je poskytována v penězích a jejím účelem je pomoci oběti trestného činu překonat zhoršenou sociální situaci. Nejde však o odškodnění oběti trestného činu, nejde o náhradu škody, jde o zvláštní dávku, kterou stát poskytuje v případech, kdy škoda či nemajetková újma, která byla pachatelem trestného činu oběti způsobena, nebyla tímto pachatelem plně nahrazena. Povinnost nahradit škodu, která byla způsobena trestným činem, zůstává zachována ve vztahu k pachateli trestného činu. Povinnost poskytnout náhradu škody tedy nepřechází na stát, stát poskytnutím peněžitě pomoci pomáhá oběti trestného činu, nenahrazuje jí však vzniklou škodu či neodškodňuje nemajetkovou újmu. Primární povinnost pachatele trestného činu zůstává zachována, stát „pouze“ pomáhá oběti trestného činu peněžitou pomocí, která je pak poskytnuta takovému subjektu, který splňuje zákonem stanovené podmínky.
31. Důvodnou nebyla shledána ani argumentace ustanovením § 33 zákona o obětech trestného činu, z něhož žalobce dovozuje, že nárok na náhradu škody přejde na stát, aby oběť již nemusela peněžitou pomoc vracet. Podle uvedeného § 33 zákona o obětech trestného činu poskytnutím peněžitě pomoci oběti přechází nárok oběti na náhradu škody nebo majetkové újmy vůči pachateli na stát, a to v rozsahu poskytnuté peněžitě pomoci. Z uvedeného ustanovení vyplývá, že dojde k přechodu nároku oběti na stát vždy pouze

omezeně, a to v rozsahu, v kterém je oběti trestného činu poskytnuta peněžitá pomoc. Již tato skutečnost svědčí o tom, že jde o dva zcela samostatné instituty, kdy na jedné straně je nárok na náhradu škody (nemajetkové újmy) a na druhé straně je hodnocen rozsah poskytnuté peněžité pomoci.

32. Ze znění ustanovení § 33 tohoto zákona „... *přechází nárok oběti ... na stát*“, je patrné, že k tomu, aby k přechodu nároku došlo, musí tento nárok oběti na náhradu škody (nemajetkové újmy) existovat. Pokud oběť nárok na náhradu škody (nemajetkové újmy) nemá, např. i proto, že pachatel škodu (nemajetkovou újmu) již uhradil, pak zde není nic, co by na stát mohlo přejít. To ve svém důsledku znamená, že k přechodu nároku oběti na náhradu škody (nemajetkové újmy) na stát může dojít pouze tehdy, jestliže oběť nebyla samotným pachatelem uspokojena, jestliže tedy náhrada škody (nemajetková újma) nebyla oběti trestného činu uhrazena. V případě, kdy pachatelem náhrada škody (nemajetkové újmy) uhrazena není, přechází na stát tento nárok ve výši, v níž byla poskytnuta peněžitá pomoc. Oběť trestného činu, které byla peněžitá pomoc poskytnuta, se už v rozsahu poskytnuté pomoci sama nemůže domáhat po pachateli trestného činu plnění, to za ni učiní stát. To znamená, že oběť nemá právo na to, aby dostala současné plnění od státu a od pachatele trestného činu. Pokud by soud akceptoval názor žalobce, znamenalo by to v daném případě, že stát by se měl po pachateli trestného činu domáhat částky, kterou žalobce obdržel jako peněžitou pomoc, a to přesto, že pachatel trestného činu v daném případě uhradil celou finanční částku, která byla žalobci v trestním řízení přiznána. V konečném důsledku by tak pachatel trestného činu musel plnit víc, než kolik mu byla stanovena povinnost. Soud proto uzavírá, že k přechodu nároku oběti na náhradu škody (nemajetkové újmy) vůči pachateli na stát dochází pouze v těch případech, kdy pachatel trestného činu náhradu škody, (nemajetkové újmy) buď neuhradil vůbec nebo tak neučinil v plné výši. Nárok oběti na peněžitou pomoc tak není samostatným nárokem vůči státu, který je neodvislý od hrazení škody pachatelem, nejedná se o samostatné odškodnění od státu. Jde o finanční pomoc, která s otázkou náhrady škody ze strany pachatele souvisí. Na uvedeném závěru nic nemění ani skutečnost, že o peněžitě pomoci je rozhodováno ve správním řízení správním orgánem, když podmíněnost poskytnutí peněžité pomoci v případech, kdy není plněno pachatelem trestného činu, je ze zákona zřejmá.
33. Žalobce chybně vykládá změnu koncepce právní úpravy, když uvádí, že jako oběť trestného činu nemusí peníze vracet. Jak již bylo výše uvedeno, k přechodu nároku oběti vůči pachateli na stát dochází pouze v případech, kdy pachatelem škoda není uhrazena, kdy tedy nárok oběti na náhradu škody (nemajetkové újmy) existuje. Změna koncepce právní úpravy spočívá v tom, že původně oběť, které byla poskytnuta pomoc, byla povinna do pěti let ode dne, kdy jí byla poskytnuta peněžitá pomoc, odvést na účet Ministerstva spravedlnosti částky, které obdržela jako náhradu škody až do výše poskytnuté peněžité pomoci. Podle nového principu přichází nárok na náhradu škody (nemajetkové újmy) v rozsahu poskytnuté pomoci z oběti na stát, a to právě proto, aby nárok mohl přímo vymáhat stát a oběť nemusela zpětně vyplácet plnění, které od pachatele obdržela. Změna koncepce spočívá pouze ve změně procesního přístupu, kterým by mělo dojít ke zjednodušení situace pro oběť. Změna koncepce však neznamená, že by oběť byla nově oprávněna přijmout plnění jak od pachatele, tak od státu a veškerá plnění by jí zůstala, ačkoliv by jí bylo plněno více, než jakou měl pachatel trestného činu povinnost.
34. Žalobce dále namítal, že žalovaný zákon o obětech trestného činu vyložil neoprávněně retroaktivně, když kompetence žalovaného vydat nové rozhodnutí při nesplnění

povinnosti oběti podle § 31 odst. 5 zákona o obětech trestného činu byla inkorporována do zákona novelou, provedenou zákonem č. 56/2017 Sb., která nabyla účinnosti až dnem 1.4.2017.

35. Lze přesvědčit žalobci, že oprávnění žalovaného vydat nové rozhodnutí ve věci, vyjde-li dodatečně najevo, že nebyly splněny podmínky pro poskytnutí peněžité pomoci, nebo podmínky pro její poskytnutí v přiznané výši, kterým se původní rozhodnutí ruší, bylo vloženo do zákona o obětech trestného činu novelou, která nabyla účinnosti dne 1.4.2017. To znamená, že v době, kdy bylo vydáno původní rozhodnutí, kterým žalobci byla přiznána peněžité pomoci ve výši 90.765 Kč, které bylo vydáno dne 26.5.2016, žalovaný oprávnění vydat nové rozhodnutí neměl.
36. Soud se zabýval otázkou, zda žalovaný byl v této věci oprávněn napadené rozhodnutí vydat či nikoli, když je patrné, že bylo vydáno v době, kdy toto oprávnění bylo žalovanému již přiznáno právě zmíněnou novelou. Námitku o nepřipustné retroaktivitě však neshledal důvodnou.
37. Zákaz zpětné účinnosti právních norem (retroaktivita) je obecným, nikoli však absolutním principem. Otázkou retroaktivity se opakovaně zabýval Ústavní soud, který zdůraznil, že je nutno rozlišovat mezi pravou a nepravou retroaktivitou. V nálezu sp.zn. Pl. ÚS 21/96, který byl publikován pod č. 63/1997 Sb., ve kterém dospěl k závěru, že u pravé retroaktivity platí zásada obecné nepřipustnosti, u retroaktivity nepravé platí naopak zásada obecné přípustnosti, ze které existují výjimky její nepřipustnosti. Ústavní soud odkázal na definici E.Tilsche, podle níž: *„provést zpětné působení nového zákona jest tu jen tehdy, když působí i pro dobu minulou... Nepravé zpětné působení ... tu jest, když nový zákon nařizuje, že ho má být použito i na staré právní poměry již založené, ale teprve od doby, kdy počíná působnost nového zákona anebo od doby ještě pozdější“* (E.Tilsch, *Občanské právo. Obecná část, Praha 1925, s. 75-78*). Ústavní soud uvedl, že: *“Pro pravou retroaktivitu tudíž platí, že lex posterior ruší (neuznává) právní účinky v době účinnosti legis prioris, popř. vyvolává anebo spojuje práva a povinnosti subjektů s takovými skutečnostmi, jež v době účinnosti legis prioris neměly povahu právních skutečností.“* Ústavní soud dále uvedl, že: *„obecně v případech časového střetu staré a nové právní normy platí nepravá retroaktivita, tj. od účinnosti nové právní normy se i právní vztahy vzniklé podle zrušené právní normy řídí právní normou novou. Vznik právních vztahů existujících před nabytím účinnosti nové právní normy, právní nároky, které z těchto vztahů vznikly, jakož i vykonané právní úkony se řídí zrušenou právní normou (důsledkem opačné interpretace střetu právních norem by byla pravá retroaktivita). Aplikuje se tedy princip ochrany minulých právních skutečností, zejména právních konání.“* Nepravou retroaktivitu Ústavní soud shledal jako ústavně akceptovatelnou (viz též nálezy Ústavního soudu sp. zn. Pl. ÚS 53/10, Pl. ÚS 22/13, Pl. ÚS 33/01).
38. V daném případě má soud za to, že jde o retroaktivitu nepravou, kdy nová právní úprava zasahuje do právních vztahů, které byly založeny před účinností novely zákona o obětech trestného činu, tedy před 1.4.2017 i přes absenci přechodných ustanovení má soud za to, že jde o retroaktivitu akceptovatelnou. Nelze přehlédnout skutečnost, že ani podle zákona o obětech trestného činu ve znění účinném do 31.3.2017, nebylo možné, aby oběť trestného činu získala finanční prostředky duplicitně, tedy současně od pachatele a současně ve formě peněžité pomoci. To znamená, že i v případě, pokud by nebylo vydáno žalobou napadené rozhodnutí, nebyl by žalobce oprávněn ponechat si vedle finanční částky ve výši 486.145 Kč, která mu byla vyplacena pachatelem trestného činu jako plná náhrada, také peněžitou pomoci ve výši 90.765 Kč. Vzhledem k plné náhradě škody ze strany pachatele, by byl i

podle předcházející právní úpravy žalobce povinen částku představující peněžitou pomoc vrátit. Změna po 1.4.2017 v podstatě spočívá v tom, že oprávnění žalovaného zrušit rozhodnutí, kterým byla přiznána peněžité pomoci s obětí trestného činu, znamená přesunutí rozhodování o požadavku o vrácení určité částky do správního řízení a nikoliv do případného soudního sporu. Přitom soudní ochrana je zajištěna tím, že nové rozhodnutí, kterým se původní rozhodnutí ruší, podléhá soudnímu přezkumu ve správním soudnictví. Je nutno přihlídnout i k charakteru oprávnění žalovaného vydat nové rozhodnutí, když jde o zakotvení speciálního důvodu k provedení nového řízení ve smyslu § 101 správního řádu.

39. Pokud žalobce zmiňuje, že nebyly splněny podmínky pro obnovu řízení podle správního řádu, soud pouze v obecné poloze konstatuje, že v daném případě nebylo řízení o povolení obnovy podle § 100 správního řádu ani zahájeno. Bylo postupováno podle zvláštní právní úpravy, která byla provedena v ustanovení § 30 odst. 6 zákona o obětech trestného činu.
40. Žalobce dále namítal, že nebyly splněny podmínky pro zrušení původního rozhodnutí ze dne 26.5.2016, protože škoda, která žalobci byla způsobena trestným činem, byla pachatelem trestného činu nahrazena až po vydání tohoto rozhodnutí. V replice pak uvedl, že škoda byla uhrazena až dne 30.6.2016. Ani tuto námitku neshledal soud důvodnou. Podle již výše uvedeného ustanovení § 30 odst. 6 zákona o obětech trestných činů „*Ministerstvo může vydat nové rozhodnutí ve věci, vyjde-li dodatečně najevo, že nebyly splněny podmínky pro poskytnutí peněžité pomoci, nebo podmínky pro jejich poskytnutí v přiznané výši, zejména nesplní-li žadatel informační povinnost podle § 31 odst. 5. Vydáním nového rozhodnutí se původní rozhodnutí ruší.*“ Z uvedeného ustanovení vyplývá, že nové rozhodnutí může žalovaný vydat tehdy, jestliže vyjdou dodatečně najevo skutečnosti, ze kterých je patrné, že nebyly splněny podmínky pro poskytnutí peněžité pomoci, přičemž je uveden příkladný výčet těchto důvodů, a to je nesplnění informační povinnosti podle § 31 odst. 5 tohoto zákona, podle něhož je povinen žadatel upozornit bezodkladně ministerstvo o změně okolností, které mají vliv na posouzení žádosti.
41. Z ustanovení § 30 odst. 6 zákona o obětech trestných činů vyplývá, že vydat nové rozhodnutí je žalovaný oprávněn tehdy, jestliže dodatečně vyjdou najevo skutečnosti, které svědčí tomu, že nebyly splněny podmínky pro poskytnutí peněžité pomoci. Jak již bylo výše uvedeno, jednou ze základních podmínek pro poskytnutí peněžité pomoci je skutečnost, že náhrada škody (nemajetkové újmy) nebyla poskytnuta pachatelem trestného činu ani jiným subjektem (např. pojišťovnou). Za nahrazení škody je nutno považovat situaci, kdy předmětná finanční částka byla pachatelem trestného činu vyplacena, tedy okamžik, kdy se určitá finanční částka dostala mimo dispozici pachatele. Jde přitom o objektivní skutečnost, nezávisí na subjektivní stránce, tedy na tom, kdy se oprávněná osoba dozvěděla o tom, že šlo ke splnění uložené povinnosti. V daném případě je nutno vycházet z toho, že účelu exekuce, tedy vymožení pohledávky, bylo dosaženo dne 19.5.2016. Skutečnost, že ke zrušení exekučního příkazu a jeho doručení došlo později, nemá vliv na to, že k náhradě škody došlo v okamžiku, kdy bylo účelu exekuce dosaženo. Tyto skutečnosti pak byly žalovaným správním orgánem zjištěny dodatečně, když správní orgán požadoval úhradu poskytnuté peněžité pomoci na pachateli trestného činu. Podmínky pro vydání nového rozhodnutí byly dle názoru soudu splněny.
42. Pokud jde o nesplnění informační povinnosti, je nutno uvést, že jde o demonstrativní výčet důvodů, pro který je možno vydat nové rozhodnutí. I kdyby byla informační povinnost splněna a napadené rozhodnutí bylo vydáno, byly i tak dány důvody pro vydání nového

rozhodnutí právě proto, že již došlo k úhradě vzniklé škody. Soud v této souvislosti považuje za potřebné konstatovat, že informační povinnost podle § 31 odst. 5 zákona se nevztahuje pouze na poskytnutí informací o tom, že došlo k náhradě škody. Z ustanovení § 31 odst. 5 zákona vyplývá, že žadatel je povinen sdělit změnu veškerých okolností, které mají vliv na posouzení žádosti. Mezi tyto povinnosti je nutno dle názoru soudu zahrnout i povinnost informovat o tom, že žadatel o poskytnutí peněžité pomoci inicioval exekuci proti pachateli trestného činu. V daném případě tak žalobce neučinil, naopak urgoval vydání rozhodnutí o poskytnutí peněžité pomoci, aniž by správnímu orgánu sdělil, že se paralelně domáhá úhrady přiznané finanční částky v rámci exekučního řízení přímo od pachatele trestného činu.

43. Žalobce dále v podané žalobě uvedl, že nemohlo dojít ke vzniku bezdůvodného obohacení, a to právě proto, že peněžitá pomoc je poskytována ve správním řízení, rozhodnutí o této žádosti je podrobeno přezkumu správními soudy, jde tedy o veřejnoprávní nárok oproti nároku na náhradu škody, který je nárokem soukromoprávním. V obecné poloze lze souhlasit se stanoviskem žalobce, že peněžitá pomoc podle zákona o obětech trestných činů má veřejnoprávní charakter, neznamená to však, že nemá souvislost se soukromoprávním nárokem na náhradu škody. Jak již bylo výše uvedeno, oběť trestného činu má nárok na plnění ve výši, která je této oběti přiznána. Peněžitá pomoc slouží k překlenutí nepříznivé sociální situace v případech, kdy pachatel trestného činu neplní svojí uloženou povinnost. Neznamená to však, že oběť trestného činu má nárok na duplicitní plnění, resp. na plnění jak od pachatele, tak od státu. Samotný charakter peněžité pomoci, který lze považovat za sociální, neznamená, že oběti trestného činu má být poskytnuto více, než kolik bylo příslušnými orgány přiznáno.
44. Důvodnými nebyly shledány ani odkazy na dobré mravy s poukazem na to, že o žádosti žalobce jako oběti trestného činu bylo rozhodnuto s velkou časovou prodlevou s tím, že poté požaduje žalovaný vrácení poskytnutých prostředků. Pokud jde o délku řízení před správním orgánem je nutno uvést, že samotná délka správního řízení nemá vliv na zákonnost či nezákonnost vydaného rozhodnutí. Právní předpisy přitom umožňují ochranu účastníka správního řízení před nečinností správního orgánu, a to buď podle § 80 správního řádu, nebo následně prostřednictvím žaloby na ochranu proti nečinnosti, kterou lze podat za stanovených podmínek ke správnímu soudu. K námitce o požadavku vrácení poskytnutých prostředků soud odkazuje na to, co bylo uvedeno výše ohledně nemožnosti duplicitního plnění.
45. Z výše uvedených důvodů dospěl soud k závěru, že žaloba není důvodná, proto žalobu podle § 78 odst. 1 s.ř.s. zamítl.
46. Výrok o nákladech řízení je odůvodněn ustanovením § 60 odst. 1 s.ř.s. Žalobce neměl ve věci úspěch, proto mu právo na náhradu nákladů řízení nepřísluší. Žalovanému náklady nevznikly.
47. Pro úplnost soud uvádí, že žalobce se žalobou podal návrh na přiznání odkladného účinku žalobě. Usnesením soudu ze dne 8.10.2018 č.j. 11 A 199/2018-29 byl tento návrh zamítnut.

Poučení:

Proti tomuto rozhodnutí lze podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává ve dvou (více) vyhotoveních u Nejvyššího správního

soudu, se sídlem Moravské náměstí 6, Brno. O kasační stížnosti rozhoduje Nejvyšší správní soud.

Lhůta pro podání kasační stížnosti končí uplynutím dne, který se svým označením shoduje se dnem, který určil počátek lhůty (den doručení rozhodnutí). Případně-li poslední den lhůty na sobotu, neděli nebo svátek, je posledním dnem lhůty nejbližze následující pracovní den. Zmeškání lhůty k podání kasační stížnosti nelze prominout.

Kasační stížnost lze podat pouze z důvodů uvedených v § 103 odst. 1 s. ř. s. a kromě obecných náležitostí podání musí obsahovat označení rozhodnutí, proti němuž směřuje, v jakém rozsahu a z jakých důvodů jej stěžovatel napadá, a údaj o tom, kdy mu bylo rozhodnutí doručeno.

V řízení o kasační stížnosti musí být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie.

Soudní poplatek za kasační stížnost vybírá Nejvyšší správní soud. Variabilní symbol pro zaplacení soudního poplatku na účet Nejvyššího správního soudu lze získat na jeho internetových stránkách: www.nssoud.cz.

V Praze dne 21. srpna 2020

JUDr. Hana Veberová v. r.
předsedkyně senátu